

„Коварство с подлост ме сразиха“

Проблемите на Никола Ракитин започват, след като на 19 септември 1932 г. е назначен за директор на Военноисторическия музей в Плевен.

Създател на музея е Стоян Заимов - поборник от Априлското въстание, главен апостол на Трети (Врачански) революционен окръг. Заимов го и ръководи до смъртта си на 9 септември 1932 г. Само десет дни по-късно Ракитин поема поста му.

Почти веднага срещу него се обединяват част от служителите на музея - Таньо Желев, Георги Петров, Петър Генов и Екатерина Бойчева. Години наред те вършат безобразия, включително и кражби. Ракитин се захваща да сложи ред в документацията, архива и експонатите.

Коего означава да лъснат далаверите на четиримата.

Заради това те започват да плетат интриги срещу него. Крайната им цел е уволнението му, след което те биха могли да заметат уличаващите ги следи и да покрият кражбите.

"Постъпих в музеите, без да махна никого, и това е фаталната ми грешка", ще каже по-късно Ракитин.

Първият слух, който заговорниците пускат срещу новия директор, е, че живее нашироко и пилее много пари в личния си живот. Значи бърка в музейната каса. В същото време никой от служителите, включително и Ракитин, не получава заплата.

Следващата интрига срещу Ракитин е още по-свирепа - обвиняват го в държавна измяна. На посещение в музея идва румънска делегация. Директорът ги развежда любезно навсякъде.

Заговорниците пускат донос, че срещу много пари директорът е продал на румънците стратегически важна военна карта. Дори написват писмо за това до министъра на войната Александър Кисъов.

На 14 септември 1933 г. Никола Ракитин също пише писмо до министър Кисъов с молба музеят да бъде запечатан, поставен под охрана и да му бъде направена пълна ревизия.

"Предотвратете пъкления план срещу мене, за да се хванат истинските престъпници, ония, които десетки години са деребействали из музеите", пише Ракитин и изброява имената им. Вместо действия от страна

на министерството, само два дни по-късно - на 16 септември, директорът е уволнен.

Според една версия тогава Ракитин търси най-много помощ от полковника от военното министерство Иван Стойчев. А се оказва, че той стои в основата на заговора срещу него. Причината била в това, че този полковник много искал да стане помощник на Стоян Заимов, след което да заеме и поста му.

Заради това назначаването на Никола Ракитин за директор на музея силно го разгневява и той подема атаката срещу поета. Докато дърпал от София конците на четиримата служители в Плевен, Стойчев постоянно успокоявал Ракитин, че всичко ще се оправи.

Останал без средства и затруднен да издържа семейството си, Ракитин опитва да стане инспектор на читалищата, гимназиален учител в София, служител в Народната библиотека. Навсякъде се сблъсква с твърдия отказ на министъра на просветата Атанас Бояджиев.

Смазан от невъзможността да си намери работа и депресиран от обвиненията срещу него от музейните служители, Ракитин прави два опита за самоубийство, но и при двата успяват да го спасят.

В края на април 1934 г. той получава призовка на 2 май да се яви в Софийския военен съд по обвинение за злоупотреби с държавно имущество. От този момент поетът явно прави подробен план за самоубийството си с твърдата решимост този път то да е успешно.

Подготвя и няколко предсмъртни писма.

На 1 май Ракитин е в София, среща се с няколко близки приятели. Писателят Недялко Месечков, който след години ще напише драмата "Мене ме, мамо, змей люби", го кани да се пресели от Плевен в София. Ракитин разсеяно казва: "Да, може би ще остана завинаги в София."

Отива при Христо Чолчев, редактор на "Вестник за жената", в който редовно сътрудничи. Чолчев го пита защо е такъв отчаян и мрачен. Вместо отговор Ракитин пхва в ръцете му няколко листа. Моли цикълът му стихове "Черни мъниста" непременно да бъдат отпечатан в броя от 2 май.

После отпътува за Плевен. В прощалното писмо до любимата си съпруга Катя Ракитин пише: "Моята наивност и доверчивост, за които ме кореше понякога, са използвани от мошеници, които не подбират средствата да ме погубят..."

В предсмъртното писмо до майка си: "Нека Бог ги съди, защото тук, на земята, е царството на лъжата, подлостта и измамата."

Най-трогателни са последните думи на поета до трите му дъщери:

"Мили мои хубави деца Лили, Светла и Биса,

Бях тъй благ и добър към вас, такъв бях и към другите. Не съм допускал, че срещу мен зли хора ще се отнесат жестоко. Моят последен бащински съвет е да се пазите от зли хора. Слушайте майка си, която тъй много се грижи за вас. Аз ви оставям само едно богатство - моите песни, в които звучи душата ми. Четете тия песни и душата на вашия татко ще бъде винаги с вас.

Прегръщам ви и целувам!

Вашият татко Кольо."

Като прощаване с читателите звучи стихотворението му **"Коварство с подлост ме сразиха"**:

Коварство с подлост

ме сразиха,

не съм бил за земята тук.

Ще сглъхне в тая есен тиха

на лирата ми сетен звук.

В делнични грижи

бях безгрижен.

От малкото доволен бях.

У всекиго аз виждах ближен

Врага си даже не проклех.

Прости, земя, ти моя родна,

Прости, есенен шир златист.

О, господи, с душа свободна,

При тебе ида горд и чист.

Към 8 часа на 2 май 1934 г. влакът минава Своге. Никола Ракитин става от мястото си и излиза в коридора.

Наближава тунел номер 3 до гара Реброво. Последният за поета... Намират трупа му буквално разпръснат на парчета.

Всички, които познават благия характер и доброта на поета, са потресени. Негови приятели пишат протестни статии срещу управляващата върхушка и обвиняват военното министерство, че е моралният убиец на Ракитин.

"Оставиха един от най-големите български поети да се хвърли под колелата на влака, за да се избави от завист, клевети и глад", възмущава се лирикът Кирил Христов.

Опелото на Никола Ракитин е в църквата "Света София". Вместо хората, виновна за гибелта на му да бъдат изобличени, на 23 ноември 1934 г. Русенският военен съд ги оправдава. Исканията на интелектуалци за анкета по случая и оневиняване на Ракитин са отхвърлени от военните.

"Такава бе жестоката съдба на един от най-сърдечните български поети", пише през 1946 г. акад. Петър Динеков, негов почитател още от студентските си години. Под редакцията на Динеков тогава излизат два тома с негови творби - стихотворения, поеми и легенди.

През 1961 във Франция е издаден том с около 200 негови стихотворения в превод на А. Монтини.